

POKROK ZÁPADU

PUBLISHED WEEKLY

Entered at the Post Office at Omaha, Neb., as second class mail matter.

Published by Pokrok Publishing Co., 1309-1311 Howard St. — Tel. 2913.

Subscription by mail — \$1.00 per year.

Vydává:

VYDAVATELSKÁ SPOL. POKROKU, VÁC. BUREŠ, ředitel.

1309-1311 Howard St. — Telefon 2913.

Předplatné .. . \$1.00 na rok. Do Čech \$2.00 na rok.

Adresujte jednoduše

POKROK ZÁPADU, OMAHA, NEB.

Omaha, Neb., 27. listopadu 1907

O Aloisu Jiráskovi.

Několik poznámek o autoru románu "Na dvoře vévodském".

V letech padesátých minulého století pohyboval se mezi vesnickými hochy v Hronově u Náchoda droboučkový, ale éperný hošík, který nad ostatní vynikal ve všem. Nikdo nedovedl tak krásně vyprávět pohádky a pověsti z okolí jako on, nikdo nedovedl svému vyprávění dáti onoho zvláštního, tajemného a kouzelného nádechu, který tolik jímá srdce poslouchajících, že by byli poslouchali drobného vyprávěče dlouho do noci.

A když na jaře oděly se louky, pole a stráně do nejkrásnější zeleně a vesničky hoši počali vyháněti dobytek na pastvu, nikdo z pasáků tak krásně a dojmavě nezahlekal jako zase ten droboučkový hošík, který záhy stal se miláčkem celé dědiny.

"Eva-la-eva-uh," rozléhalo se krajinou, táhlo se po polích, dýchajících omamnou vůní panenského jara a zanikalo kdesi v lesích, jež jako stráž nepodajná stály kolem kol...

A toho hošíka, jenž svým nadprůměrným rozumem, dobrým srdčkem a ušlechtilou dušinkou záhy získal si lásku všech, vytrhl pojednou rodiče z vesnické idylly a poslali jej do německého Grossdorfu u Broumova "na výměnu", by tam naučil se německy.

Tam dobrá ta duše statečně zápasila s němčinou, pilně se učila a zase brzo stála výše než ostatní. A když jednoho dne německý učitel otřel se nepěkně o jméno Husa a Žižky, statečná hlava hrdinně hájila čest a slávu jejich jmen. A tu v tom srdci poprvé rozžehl se plámenek nenávisti proti násilnému poněmčování českých duší a plámenek vzrostl v spravedlivé rozhořčení. Vyvinul se upřímný, vlastenecký cit a ten odnesl si mladý hoch do života.

A než počnu dále vyprávěti o statečném tom hochu, řeknu vám plně jméno jeho. Byl to Alois Jirásek, dnešní, oblíbený spisovatel historických románů, jež čteny jsou všude, kdekoli hovoří se naší mateřtinou.

Alois Jirásek narodil se dne 23. srpna 1851 v Hronově u Náchoda z rodiny ne chudých, ale také ne tuze zámožných. Otec jeho byl vyučeným tkalcem, ale v pozdějších letech vedl v Hronově pekařský obchod a zabýval se i hospodářstvím. Rod Jiráskův byl jedním z těch, který v horském ovzduší a v stále namáhavém lopecení tvrdil na ocel. vynikal fysickou zdatností a ušlechtilostí ducha až k ideálnosti.

Malému Aloisu dostalo se vychování řádného a dokonalého, poněvadž rodičové chtěli a nebohého míti prospěšného člena lidské společnosti.

Vypravování otcovo, který mnoho prožil a mnoho věděl, bylo prvním pramenem poučení pro malého Aloise, první knihou, v níž se zvláštní láskou rád četl, první pohnutkou k tomu, aby svému národu prospěl tak, jak ideální jeho syn prospěti může.

Nejtěplejší mládí své prožil Jirásek v Hronově, kde pohybovalo se mnoho a mnoho typických figurek, rázovitých postav, jejichž nadaný hoch pilně si všiml a s jejich portréty často setkáváme se v krásných jeho povídkách a románech.

Za podzímních a zimních večerů, kdy doma neměli na pilno, scházeli se v krámě Jiráskova otea, přetřásali otázky dne, vyprávěli si zajímavé příběhy, životní osudy a otvírali se navzájem svá srdce, jak jinak ani nebývá mezi upřímnými sousedy a dobrými přáteli.

Malý a později i dospívající Alois Jirásek rád naslouchal těmto hovorům a tu povstaly jeho skvostně kreslené sousedské, maloměstské typy, v jejichž portrétování se Jiráskovi málokdo vyrovná.

Vyšší gymnasiium navštěvoval Jirásek v Králově Hradci a zde počal být literárně činným. V roce 1871 pražský časopis "Světlozor" přinesl prvý Jiráskův literární pokus, básně "Žena podloudníková". Tehdy byl Jirásek v osmé třídě a mezi svými vrstevníky patřil za hlavu nadanou, již předpovídali velkou budoucnost.

Po maturitě odebral se k dalším studiím do Prahy, kde sešel se s četnými vynikajícími našimi lidmi a kde dostalo se mu nových popudů k další tvorbě. Seznámil se tu především s Vrchlickým, Thomayerem, Doerflem, Alešem, Láskou a jinými, kteří rádi s ním styky vyhledávali a k práci podněcovali.

Byly to pro Jirásku krásné chvíle a rád často na ně vzpomíná. Tak v knize "U nás" na jednom místě píše: "Kde jsou ty milé, veselé chvíle, kdy jsme v kavárně, nejvíce Voltmanově, směvovali, nebo kdy jsme s Bohdanem Jelínkem po Praze se toulávali, nebo spolu v jeho bytě, v Kinského paláci, nebo v mém pokojíčku strojili na líhu prostou večeři! Dlouho ta doba volnosti netrvala."

V roce 1874 dostal se do Litomyšle za supplujícího profesora a tam strávil celých čtrnácte let. Zde se také oženil. V Litomyšli se setkal se spisovatelem Šmilovským, s nímž rovněž navázal velmi přátelské styky. V roce 1888 přeložen byl do Prahy a tam do dnešního dne působí jako profesor historie a češtiny na gymnasiu v Žitné ulici na Novém Městě Pražském.

O jeho životě občanském máme velmi málo zpráv a ty, co jsou, jsou velmi sporé. Spisovatel Josef Holeček, v přítomné době redaktor "Národních Listů" praví o Jiráskovi: "Znám se s J. Jiráskem 27 nebo 28 let, ale v té valné řadě let neudálo se v našich stykách nic, co by stálo za vypravování. Co ho znám, Alois Jirásek vždycky byl stejný; tichý, skromný, ústupný, slechtný, nadšený, neúnavně pilný. Neznám ho jinak, než jako celou, vyrovnanou povahu. Myslím, že patří k těm mnohým šťastným, kteří nemají nikdy žádné boje ani s sebou, ani s lidmi, ani s okolnostmi, kteří nemuseli zápasiti ani o chléb, ani o uznání, nýbrž hned od počátku mohli se věnovati plodné práci, a věnovali se jí, majíce plně vědomí jejího účelu a významu. Takovým Alois Jirásek jevil se mi, když jsem ho poznal, takovým jeví se mi dosud."

A nyní několik slov o jeho tvorbě, které dostalo se šťastného osudu, že byla vždy a jest i nyní uznávána za dobrou jak kritikou, tak i čtenářstvem. Jiráskovy spisy jsou čteny velmi pilně a jsou kupovány všemi vrstvami českého lidu. Jak výše jsme se zmínili, Jirásek začal verši a téměř po 6 let lze pozorovati tuto náklonnost k poezii. Ještě v roce 1876 otiskly časopisy básně jeho "Po plesu", "Ejhle člověk", "Na Ryzemberec". Mezitím však psal prosu, již otiskoval v různých časopisech. Tak v roce 1872 vyšly ve "Světlozoru" povídky "Dvorský", "Viktorka", "V sousedství", "Tankredo" a "Skaláci". V roce 1877 otiskl ve "Světlozoru" román "Na dvoře vévodském", který v tomto čísle počínáme uveřejňovati a téhož roku v pražské Věčce "Osvěta" vyšel román "Na krvavém kameni". Od těch dob oblíbenost Jiráskova rostla.

V přítomné době vycházejí Jiráskovy spisy sebrané, které vykazují již 33 svazků románů, povídek a historických obrazů ve smyslu velké literární ceny. První díl tvoří "Maloměstské historie". Dalšími jsou: "F. L. Věk", "velký obraz z dob našeho probuzení, románová trilogie "Mezi proudy", obsahující romány "Dvoji dvůr", "Syn ohněvův", "Da tři hlasy", dále romány a historické obrazy "Skály", "Na ostrově", "Druhý květ", "V cizích službách", "Na dvoře vévodském", "Ráj světa", "Profi všem", "Prohlavci", serie románů, shrnutých pod názvem "U nás", která obsahuje vysoce cenné a hluboce založené obrazy "Úhor", "Novina", "Osetek" a "Zeměluč", pozoruhodná trilogie "Bratrstvo", obsahující romány "Bitva u Lárencce", "Mária" a "Žebráci", který v přítomné době vychází v "Zlaté Praze". Mimo toho jsou tu četné drobnější povídky, obrázky, črty a kresby, které shrnul Jirásek pod různé názvy, jako "Z různých dob", "Za bouře a klidu", "Rozmanitá prosa", "Divadelní hry" a jiné.

K vůli úplnosti poznamenáváme, že četné jeho povídky a romány přeloženy byly do různých jazyků. V době nejposlednější vyšel nádherný román "Pohlavci" v němčině. Spisy Jiráskovy jsou četbou velmi cennou, hlubokou, poučující, vzdělávací a zúšlechťující. Jako červená nit všemi jeho spisy táhne se upřímná láska k národu, z něhož vyšel, hrdost z původu. Pro nás, americké Čechy tím spíše je nutno, abychom četli a dětem dali čísti tyto perly české literatury, že se z nich učíme milovati svůj národ, který tolik zakusil, který tolik ran snesl už, přes který převládilo se tolik bouří, který od věků zoufale zápasil za svoji existenci a který pomalu kráčí ku konečnému vítězství.

Nebudeme do podrobnosti rozprávěti Jiráskovu tvorbu. Dá se říci o ní velmi mnoho a my necítíme se schopnými, správně a dokonale vyjádřiti veliký vnitřní její význam. Snad několik slov o vnější formě bude nám dovoleno říci. Sloh Jiráskův je neobyčejně jemný, čistý a lidový. Spisy Jiráskovy může čísti každý, inteligent i dělník. Jirásek je zejména mistrem v líčení. Několika slovy dovede narýsovat stafáž a vy těmi třeba ne mnoha slovy jste dokonale informováni o dějisti jeho črt. V lenu bouřlivého válečného života nemá soupeře. Román "Na dvoře vévodském", který počínáme otiskovati v tomto čísle, má všechny dobré vlastnosti Jiráskova písa. Je neobyčejně poutavý od první až do poslední řádky a jsme pevně přesvědčeni, že volbou tohoto románu čtenářstvu

zavděčíme se v plné míře. Čtěte jej a upozorněte naň i své známé. Je to práce velké ceny a velkého významu. Otakar Charvat.

Každý jej chválí.

Vědomost Vám dávám, že jsem Vaše Karlovarské Léčivé Hořké Víno Medové v pořádku obdržela a jak jsem dříve láhve využila, tak jsem cítila moc velkou úlevu v mém žaludku. Už jsem si nevěděla rady a nyní přiznávám, že Vaše léčivé víno jest moc dobrý lék, dobře účinkuje a každý by jej měl zkusit, neb i vřetečné chutná.

Marie Rejda, Sargent, Neb. Takových dopisů přichází stále více a více, což jest nejlepším důkazem, že dosud žádný nemohl připravit tak dobrý lék pro žaludek, jako jest toto léčivé hořké víno medové. Dejte mu přednost před obyčejnými hořkými. V lékárnách. Bednička o 12 láhvích za \$3.00 přímo za je vyráběl: A. V. KOUBA, 2819 Larimer St., Denver, Colorado.

Foral & Kunel,

Jediná česká

Komisionářská firma v Omaze

v čísle 419 So. 11th Str.,

obchoduje

drůboši, vejci, máslem, telaty, kůzmi a vůbec všemi farmerakými výrobky. Za vše platí nejvyšší ceny a peníze za zboží začle obrateu pošty. Cenníky za syla na požádání zdarma a to každý týden.

Dr. F. J. Káral,

český lékař a ranhojč

Úřadovna v Karbach bloku, číslo p. koje 303. — Tel. 1761.

Úřadní hodiny: Od 10 do 12 a od 3 do 5

Obydlí 1952 So. 15th St.

Úřadní hodiny: večer. Tel. Doug. 1875. Omaha, Neb. 18

BRANDEIS

"BOSTON STORE"
& SONS
OMAHA

Vyměňujeme za peníze
čeky na všechny banky
nakupovatelům zboží.

50,000 **KNÍZEK ZDARMA** PO
TAJNÉ NEMOCE MUŽŮ. POŠTĚ

Tato kniha obsahuje mnoho vyobrazení, a jest pravým z drobných vědy pro staré i mladá, kteří trpí slabostí, straccnou, vzdelání, lékárnickými, chorobou, otravou krve, kaparkou, neduhy žaludeční ledvin a nřelýřově. Kniha ta Vám objasní jak se můžete vyléčiti doma a jistě. Pište nám český.

Porada zdarma. Úřední hodiny od 9ti do 5ti Vneděli od 10ti do 2hé odpoledne.

DR. JOS. LISTER & CO.,

40 JARBORN ST., 7 A 7 CHICAGO, ILL., U. S. A.

Nejlepší škola na Západě

jest dozajista Fremont College. V této výborné škole se vyučují Vaše deery a synové učitelství, obchodnímu vzdelání, lékárnickví, hudbě a těsnopisu. Pakli je požáte do této školy, dáte jim nejlepší vzdělání za malé výlohy. O obrázkový cenník číslo 65 dopište na 833m Fremont College, Fremont Neb.

TELLMORE

jest výtečný druh whisky, jejíž výhradační rozestřatelci jsou

Atlas Wine and Liquor Co.,

VELKOBOCHODNÍCI A IMPORTÉŘI

659-61 Blue Island Ave., CHICAGO, ILLS.

Zaručena dle vládního zákona o čistých potravinách a lékách.

JOHN J. FLORIAN, cestující jednatel.

A. N. Frick & Son Co

Velkobchodníci a importéři

LIHOVIN & LIKÉFŮ

Nástupel firmy: L. Kirscht Str. Frick, ředitel

Tel. 544.

1001 Farna. ul., Omaha.